

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

«Το Δίκαιο του Ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Φοιτητής: Λιόντας Ηρακλής

Αριθμός Μητρώου: 14783

Επόπτης Καθηγητής: Δεδούλη Αικατερίνη

Περιεχόμενα

Δήλωση περί λογοκλοπής.....	3
Περίληψη	4
Abstract	5
1.Αγορά & Ανταγωνισμός.....	6
1.1 Μορφές Αγοράς	6
1.2 Ιστορική Αναδρομή Δικαίου Ανταγωνισμού	9
2. Δίκαιο του Ανταγωνισμού στην Ελλάδα.....	10
2.1 Ελληνική νομοθεσία περι ελεύθερου ανταγωνισμού Ν. 703/1977.....	10
2.2 Ελληνική νομοθεσία περι ελεύθερου ανταγωνισμού Ν. 3959/2011.....	13
3. Δίκαιο του Ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	15
3.1 Ευρωπαϊκή Ένωση & Ανταγωνισμός.....	15
3.2 Έννοιες αθέμητου ανταγωνισμού.....	16
3.3 Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας (COMPET)	18
3.4 Νομοθεσία Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον ανταγωνισμό.....	19
3.5 Επιβολή Προστίμου στην εταιρεία Google για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης	28
4.Συμπεράσματα	32
Βιβλιογραφία.....	33
Πηγές Διαδικτύου.....	33

Δήλωση περί λογοκλοπής

Copyright © Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις αναφερόμενες πηγές και μόνον.

Λιόντας Ηρακλής

Περίληψη

Ο υγιής ανταγωνισμός στη μορφή της οικονομίας που υφίσταται στην αγορά είναι ιδιαίτερα σημαντικός διότι αποφέρει πολλαπλά οφέλη στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτή αλλά και στους καταναλωτές που αποτελούν το επίκεντρο και η στόχευση της οικονομικής δραστηριότητας. Γεγονός που μέσο νόμων ρυθμίζεται αρχικά από το εκάστοτε κράτος μέλος και τα αρμόδια όργανα του και στη συνέχεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην Ελλάδα ο Ν. 703/1977, με τις διάφορες τροποποιήσεις που δέχτηκε με τη πάροδο του χρόνου, ήταν αυτός που αρχικά ρύθμιζε τα θέματα ανταγωνισμού μέχρι την εφαρμογή του Ν. 3959/2011. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κατ' επέκταση στα κράτη μέλη της ρυθμίζεται από τα άρθρα 101 έως 109 της ΣΛΕΕ , τον ΕΚ αριθ. 139/2004 και τον (ΕΚ) αριθ. 1/2003.

Στη συγκεκριμένη εργασία θα πραγματοποιηθεί ανάλυση των νομικών πλαισίων που αφορούν τον ανταγωνισμό σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση και της αλληλεπίδρασης τους. Επιπλέον θα πραγματοποιηθεί και εφαρμογή αυτών στη περίπτωση κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης από την εταιρεία Google.

Abstract

Healthy competition is very important for the economy because it brings multiple benefits to the business that operating in it and also to consumers who are the target of them. This fact is being regulated by the laws of any member state and the European Union. In Greece the first law which subject was the competition was 703/1977. The specific law changed through the years in order to be kept updated until the implementation of the law 3959/2011. In EU, and also the state members, the healthy competition is being ensured by TFEU's articles 101-109, Council Regulation (EC) no 139/2004 and (EC) no 1/2003.

In this project the laws of competition in Greece and in EU will be analyzed and how they affect each other. In addition the case of Google and how they abused the their dominant position will be analyzed through the Regulation of EU.

1.Αγορά & Ανταγωνισμός

1.1 Μορφές Αγοράς

Μια από τις πρώτες μορφές της οικονομίας που εμφανίστηκαν ήταν αυτή όπου ο άνθρωπος παρήγαγε μόνος του οτιδήποτε χρειαζόταν προκειμένου να επιβιώσει. Σταδιακά όμως τα άτομα άρχισαν να εμφανίζουν περισσότερες ανάγκες τις οποίες αδυνατούσαν να καλύψουν μόνοι τους και με την εμφάνιση του καταμερισμού της εργασίας άρχισαν σταδιακά να ανταλλάσσουν τα προϊόντα που παρήγαγαν. Ο τόπος όπου συγκεντρωνόντουσαν και λάμβαναν χώρα οι ανταλλαγές ονομάστηκε αγορά. Φαινόμενο το οποίο το συναντάμε ακόμα σήμερα πχ ένας εμπορικός δρόμος, λαϊκές αγορές κλπ.¹ Στη παρούσα εποχή η έννοια αυτή έχει γίνει πιο ευρεία λόγω της διαφοροποίησης των αναγκών που παρουσιάζουν τα άτομα και αντιστοίχως των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι χρηματοπιστωτικές αγορές όπου πραγματοποιούνται αγοραπωλησίες χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ενεργητικού.² Η οικονομική θεωρία αναφέρει πως υπάρχουν διάφορες μορφές οργάνωσης της αγοράς και τις διαχωρίζει με βάση τον αριθμό είτε των πωλητών είτε των αγοραστών. Ο πλήρης ή τέλειος ή αμιγής ανταγωνισμός αποτελεί τη πρώτη κατηγορία και ατελής ανταγωνισμός τη δεύτερη, η οποία περιλαμβάνει το μονοψώνιο, το ολιγοπώλιο και τον μονοψωνιακό ανταγωνισμό

¹ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2011), Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων

² Capital.com, <https://capital.com/el/agora-orismos>

κ.α. Επι προσθέτως ορίζει κ το διμερές μονοπώλιο που αποτελείται από έναν αγοραστή και έναν προμηθευτή.

Ο πλήρης ανταγωνισμός αναγνωρίζεται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

1. Μεγάλος αριθμός πωλητών και αγοραστών σε μέγεθος που δε μπορούν να επηρεάσουν τη τιμή του αντικειμένου της συναλλαγής.
2. Ομοιογένεια στο προϊόν.
3. Ελευθερία εισόδου και εξόδου των επιχειρήσεων στη παραγωγή του προϊόντος.³

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο τέλειος ανταγωνισμός δεν εφαρμόζεται εύκολα στη πραγματικότητα λόγω των ποικίλων συνθηκών παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων , της κρίσης του καταναλωτή ως προς την ομοιογένεια του εκάστοτε αγαθού ή υπηρεσίας πχ ο τόπος παραγωγής γεωργικών αγαθών.⁴

Όσον αφορά τον ατελή ανταγωνισμό όπως αναφέρθηκε και εμφανίζεται με πολλές μορφές όπως το μονοψώνιο όπου ο αριθμός των επιχειρήσεων είναι μεγάλος και υπάρχει ένας αγοραστής σε αντίθεση με το ολιγοψώνιο όπου ο αριθμός των αγοραστών είναι μεγαλύτερος του ενός αλλά παραμένει λίγος. Το μονοψωνιακό ανταγωνισμό όπου δεν υπάρχει ομοιογένεια στο προσφερόμενο προϊόν και ο αριθμός των πωλητών και των αγοραστών είναι μεγάλος.⁵

Για τη καλύτερη κατανόηση των μορφών του ατελή ανταγωνισμού παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας.

³ Παπαηλίας Θ. (2006), Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας Εισαγωγή στη Θεωρία των Τιμών και των Παραγωγικών Συντελεστών, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

⁴ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2011), Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων

⁵ Παπαηλίας Θ. (2006), Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας Εισαγωγή στη Θεωρία των Τιμών και των Παραγωγικών Συντελεστών, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

ΜΟΡΦΗ ΑΓΟΡΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΓΟΡΑΣΤΩΝ	ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ
ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΚΑΜΙΑ	ΚΑΝΕΝΑΣ
ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ	ΜΙΑ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΚΑΜΙΑ	ΜΕΓΑΛΟΣ
ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΜΕΓΑΛΗ	ΟΧΙ ΜΕΓΑΛΟΣ
ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΟ	ΛΙΓΕΣ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΠΙΘΑΝΗ	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ
ΜΟΝΟΨΩΝΙΟ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΕΝΑΣ	ΑΔΙΑΦΟΡΟ	ΜΕΓΑΛΟΣ (από τον αγοραστή)
ΔΙΜΕΡΕΣ ΜΟΝΟΨΩΝΙΟ	ΜΙΑ	ΕΝΑΣ	ΑΔΙΑΦΟΡΟ	ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ
ΟΛΙΓΟΨΩΝΙΟ	ΜΕΓΑΛΟΣ	ΛΙΓΟΙ	ΑΔΙΑΦΟΡΟ	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ (από τον αγοραστή)

6

⁶ Δεδουσόπουλος Α., Γιαλερής Π., Σχιστού Ι., Τέντες Π., Χατζηανδρέου Α., (2009), Αρχές Οικονομίας, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων

1.2 Ιστορική Αναδρομή Δικαίου Ανταγωνισμού

Ως δίκαιο του ανταγωνισμού μπορούμε να ορίσουμε το σύνολο των κανόνων που ορίζουν τη παρέμβαση του κράτους στην αγορά με βάση τα δικαιώματα που αποδίδουν στις επιχειρήσεις αλλά και του κανόνες εκείνους που ορίζουν την ανεξάρτητη συμπεριφορά των τελευταίων εντός της αγοράς. Επί προσθέτως τους κανόνες σχετικά με την σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων μπορούμε να τους διαχωρίσουμε στους ουσιαστικούς και σε εκείνους που καθορίζουν την εφαρμογή τους.⁷

Η πρώτη μορφή δικαίου του ελεύθερου έκανε την εμφάνισή της στις ΗΠΑ με τη νομοθεσία Σέρμαν το 1890, η οποία αποτέλεσε τη βάση για πολλές πολιτείες που θέσπισαν παρόμοιο νόμους, τους λεγόμενου “Baby” Sherman Acts.⁸ Στην Ευρώπη το 1956 θεσπίστηκε η γερμανική νομοθεσία περί ανταγωνισμού και στη συνέχεια ακολούθησαν πολλές χώρες με εθνικές νομοθεσίες περί του θέματος κυρίως λόγω της επιρροής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία έκανε λόγο για ένα καθεστώς καθαρού ανταγωνισμού. Στην Ελλάδα θεσπίστηκε νόμος περί προστασίας του ανταγωνισμού το 1977 με τον Ν.703/1977 οποίος τροποποιήθηκε πολλές φορές και εν τέλει τον αντικατέστησε ο Ν.3959/2011.⁹

⁷ Πλιάκος Α., (2012), Το Δίκαιο Της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Θεσμικό & Ουσιαστικό Δίκαιο), Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

⁸ Σταμέλος Χ. (2018), Το δίκαιο του ελεύθερου και αθέμιτου ανταγωνισμού των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

⁹ Πλιάκος Α., (2012), Το Δίκαιο Της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Θεσμικό & Ουσιαστικό Δίκαιο), Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

2. Δίκαιο του Ανταγωνισμού στην Ελλάδα

2.1 Ελληνική νομοθεσία περι ελεύθερου ανταγωνισμού Ν. 703/1977

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο εδάφιο ο νόμος που όριζε και ρύθμιζε τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην Ελλάδα ήταν ο Ν. 703/1977 «Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελευθέρου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Α' 278/26.9.1977). Ο συγκεκριμένος νόμος παρόλο το ότι εμφάνιζε αρκετές ελλείψεις και αδυναμίες έβαλε τις βάσεις για την ανάπτυξη νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τον ανταγωνισμό στην Ελλάδα το οποίο θα εναρμονιζόταν με τη κοινοτική νομοθεσία.¹⁰ Στη διάρκεια εφαρμογής δέχτηκε πολλές αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις προκειμένου να συμβαδίζει τις εκάστοτε ανάγκες της εποχής. Μερικές από αυτές ήταν ο Ν. 1934/1991 «Τροποποίηση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού και άλλες διατάξεις» , Ν. 2837/2000 «Ρύθμιση Θεμάτων Ανταγωνισμού, Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, Τουρισμού και άλλες διατάξεις» , Ν. 3373/2005 «Αντικατάσταση και συμπλήρωση του Ν. 703/1977» κ.α.¹¹

¹⁰ Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

¹¹ www.epant.gr , Βλ. Επίσης Δρυλλεράκης Ι. (2005), Η Προστασία του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Για την εφαρμογή του νόμου σχετικά με τον ελεύθερο ανταγωνισμό ορίζεται υπεύθυνη η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού όπως επίσης και για την ανάλογη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τους σχετικούς κανονισμούς και οδηγίες.¹² Η ΕΑ είναι ανεξάρτητη αρχή και διέπεται από οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια.

Γενικοί στόχοι αυτής είναι οι ακόλουθοι:

- Εποπτεία και καταπολέμηση τυχόν αποκλίσεων προκειμένου να διατηρηθεί ο υγιής ανταγωνισμός στην αγορά.
- Διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών
- Ανάπτυξη της Οικονομίας

Αυτοί επιτυγχάνονται μέσω της πάταξης πρακτικών που βλάπτουν τον υγιή ανταγωνισμό και κατ' επέκταση τον καταναλωτή όπως επίσης φραγμών εισόδου επιχειρήσεων στην αγορά. Ειδικότερα εντοπίζει την ύπαρξη συμπράξεων που βλάπτουν τον ανταγωνισμό, επιβάλλει κυρώσει σε περίπτωση μη τήρησης της κείμενης νομοθεσίας, συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Αρχές Ανταγωνισμού άλλων κρατών μελών για τήρηση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, φέρει γνώμη όταν της ζητηθεί από οποιοδήποτε αρμόδιο υπουργό ή επιμελητήρια ή εμπορικούς και βιομηχανικού συλλόγους κ.α.¹³

Ως προς τη δομή της απαρτίζεται από δύο οργανικές μονάδες :

- A. Υπηρεσίες Ανώτατης Διοίκησης
- B. Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού

A. Οι Υπηρεσίες Ανώτατης Διοίκησης συνίσταται από δύο μέρη, την Γραμματεία Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών που είναι υπεύθυνη για την γραμματειακή υποστήριξη και διοικητική υποστήριξη, για θέματα επικοινωνίας και δημοσίων

¹² Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

¹³ <https://www.epant.gr>

σχέσεων και το Γραφείο Νομικής Υποστήριξης που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση θεμάτων νομικής φύσης όπως δικαστική υπεράσπιση της Επιτροπής, παροχή νομικών συμβουλών κλπ¹⁴

Β. Η Γενικής Διεύθυνση Ανταγωνισμού αποτελείται από τέσσερις Διευθύνσεις και ένα Τμήμα :

- I. Α΄ και Β΄ Διευθύνσεις Οικονομικής Τεκμηρίωσης η οποία ελέγχει πρακτικές και συγκεντρώσεις των επιχειρήσεων καθώς και υποθέσεις που της ανατίθενται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- II. Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών η οποία τεκμηριώνει τις υποθέσεις που είναι στη δικαιοδοσία της επιτροπής καθώς και υποθέσεων που της ανατίθενται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- III. Διεύθυνση Διοικητικής – Οικονομικής Υποστήριξης υπεύθυνη για την προετοιμασία και διαχείριση όλων των διαδικασιών για τη ομαλή λειτουργία της ΕΑ. Συγκροτείται με τη σειρά της από τεσσερα τμήματα, της Διοικητικής Υποστήριξης, Ανθρώπινου Δυναμικού, Οικονομικής Υποστήριξης και Πληροφορικής, Τεχνολογικών Εφαρμογών και Τηλεπικοινωνιών.
- IV. Τμήμα Προώθησης Πολιτικών Ανταγωνισμού σκοπός του οποίου είναι η παρακίνηση προς τον ελεύθερο ανταγωνισμό .¹⁵

Ο Ν. 703/1977 με τις αναθεωρήσεις που δέχτηκε καθ΄ όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του έχριζε αλλαγής από ένα νόμο ξεκάθαρο και απλό. Κύριο πρόβλημα που αντιμετώπιζε η εγχώρια αγορά ήταν τα χαμηλά επίπεδα ανταγωνισμού που οφειλόντουσαν στα χαμηλά επίπεδα επενδύσεων και σε εμπόδια εισόδου των επιχειρήσεων στην αγορά . Γεγονότα που οφείλονται ως ένα βαθμό στη λειτουργία Επιτροπή Ανταγωνισμού αλλά και στη μη στήριξη του κράτους με μεταρρυθμίσεις. Ο

¹⁴ <https://www.epant.gr>

¹⁵ <https://www.epant.gr>

νόμος είχε αρκετές αδυναμίες και η ΕΑ δεν λειτούργησε με σαφήνεια στους στόχους της, με διαφάνεια και συνέπεια, επαρκείς πόρους και σωστή διαχείριση αυτών.¹⁶

Ως εκ τούτου μπορούμε να καταλήξουμε στο ότι ο καινούργιος νόμος θα έπρεπε να ενδυναμώνει την ανεξαρτησία της ΕΑ, να μπορεί η ΕΑ να θέτει κριτήρια προτεραιότητας ώστε να ασχολείται πιο έγκαιρα με σημαντικές υποθέσεις, να υπάρξει απλούστευση των διαδικασιών και εναρμόνιση με το κοινοτικό δίκαιο.

2.2 Ελληνική νομοθεσία περι ελεύθερου ανταγωνισμού Ν. 3959/2011

Το 2010 κατατέθηκε το νομοσχέδιο που θα αντικαθιστούσε τον τότε ισχύον νόμο και ψηφίστηκε το 2011 ο Ν. 3959/2011 «Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού». Ο νέος νόμος είχε αρκετές διαφοροποιήσεις και είχε διαμορφωθεί προκειμένου να ανταποκρίνεται στα κενά που αδυνατούσε ο παλιός.¹⁷ Μερικές από τις κυριότερες αλλαγές είναι :

- Αποτελείται από 8 μέλη αντί για 9 τα οποία θα είναι ο Πρόεδρος, ένας Αντιπρόεδρος και τέσσερις Εισηγητές. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα επιλέγονται απ τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής και θα διορίζονται από τον αρμόδιο Υπουργό. Τα υπόλοιπα μέλη επιλέγονται και διορίζονται από τον Υπουργό μετά από γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Επί προσθέτως η θητεία όλων των μελών γίνεται πενταετής αντί για τριετής, που ίσχυε, με την δυνατότητα για μόνο μια ακόμα επανεπιλογή τους.

¹⁶ Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

¹⁷ Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

- Η ΕΑ θα μπορεί να κατατάσσει ανά προτεραιότητα τις καταγγελίες που δέχεται βασιζόμενη στα στοιχεία που τίθενται στη διάθεσή της.
- Δίνεται η δυνατότητα στην ΕΑ να ασχολείται έγκαιρα και επαρκώς με υποθέσεις που κρίνει η ίδια σημαντικές. Συν τοις άλλοις εισάγεται και το σύστημα μοριοδότησης ώστε να τηρείται η σειρά και η συνέπεια στην εξέταση των υποθέσεων διατηρώντας όμως δικλείδες ευελιξίας δίνοντας στο Γενικό Διευθυντή να προτείνει στη ολομέλεια της Επιτροπής την εξέταση μιας υπόθεσης κατά προτεραιότητα.
- Εισαγωγή αυστηρότερων ποινών για παράδειγμα η συμμετοχή σε καρτέλ εταιρειών που είναι ανταγωνίστριες ή δυνητικά θα μπορούσαν, επιβάλλεται ποινή τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή από 100.000€ έως 1.000.000 € σε αντίθεση με τη προηγούμενη νομοθεσία που προέβλεπε χαμηλότερα πρόστιμα ύψους 15.000€ έως 150.000€ και φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών.
- Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται πλέον να εκφέρει γνώμη σχετικά με σχέδια νόμων και λοιπών κανονιστικών ρυθμίσεων που θεωρεί πως μπορούν να σταθούν τροχοπέδη στον ελεύθερο ανταγωνισμό. Η εκάστοτε γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαβιβάζεται στο αρμόδιο κατά περίπτωση κυβερνητικό όργανο όπου και τίθεται σε διαβούλευση.¹⁸

Συνοψίζοντας τις αλλαγές που έφερε ο δεύτερος νόμος παρατηρούμε ότι αφορούν κυρίως την Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβεβαιώνοντας της ανεξαρτησία της, δίνοντας της τη δυνατότητα να κατανέμει τις υποθέσεις της κατά προτεραιότητα που αυτή θεωρεί, μικρότερα χρονικά όρια εξέτασης και κυρίως ρυθμίζεται περισσότερο η αναρμόνιση με το δίκαιο της ΕΕ. Σκοπός όμως πέραν της βελτίωσης της Επιτροπής

¹⁸ Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Ανταγωνισμού είναι και η διασφάλιση επενδύσεων από ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις αλλά και εισαγωγή νέων στην αγορά.¹⁹

3. Δίκαιο του Ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση

3.1 Ευρωπαϊκή Ένωση & Ανταγωνισμός

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των κανόνων της εξασφαλίζει δίκαιους και ίσους όρους για τις επιχειρήσεις χωρίς όμως να τους στερεί τη δυνατότητα καινοτομιών και ανάπτυξης των μικρών επιχειρήσεων. Υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη παρακολούθηση και τη διερεύνηση πρακτικών κατά του ανταγωνισμού, επιβλέπει κρατικές ενισχύσεις με σκοπό τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις της ΕΕ αλλά και τη προστασία των καταναλωτών.²⁰

Τα παραπάνω επιτυγχάνονται μέσα από ένα πλαίσιο αυστηρών κανόνων, οι οποίοι δεν αφορούν μόνο επιχειρήσεις αλλά και ενώσεις που ασκούν οικονομική δραστηριότητα πχ εμπορικές ενώσεις, κατά το οποίο θεσπίζεται η απαγόρευση πρακτικών που βλάπτουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Ορίζει ποινές για τη παραβίαση των κανόνων που έχει θεσπίσει που δύναται να ανέλθουν στο 10% του ετήσιου συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης. Οι

¹⁹ Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

²⁰ https://europa.eu/european-union/topics/competition_el

κανόνες εφαρμόζονται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ με αποτέλεσμα να ακολουθούνται και από την εκάστοτε δικαστική αρχή.²¹

Οι υποθέσεις που ασχολείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέρχονται από διάφορους βιομηχανικούς κλάδους αλλά και προϊόντα που χρησιμοποιούν άμεσα οι καταναλωτές πχ τηλεφωνία, ηλεκτρική ενέργεια, κλωστοϋφαντουργία κλπ.²²

3.2 Έννοιες αθέμητου ανταγωνισμού

Παράνομες συμβάσεις και συμφωνίες

Απαγορεύονται συμπράξεις επιχειρήσεων («καρτελ»), που ποικίλουν ως προς τη μορφή τους, διότι βλάπτουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης

Ως δεσπόζουσα θέση ορίζεται η κατάσταση κατά την οποία μια επιχείρηση κατέχει σημαντικό μερίδιο στην αγορά. Η εκμετάλλευση αυτής με τρόπο τέτοιο που θα μπορούσε να νοθεύσει τον υγιή ανταγωνισμό θεωρείται κατάχρηση και δεν συνάδει με τους κανόνες που έχει θέσει η ΕΕ.

Συγχωνεύσεις

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει οριστεί υπεύθυνη για έγκρισης συγχωνεύσεων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ , ανεξαρτήτου έδρας, με παγκόσμιο κύκλο εργασιών άνω των 2,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η έκβαση της

²¹ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/competition-rules-eu/index_el.htm

²² https://ec.europa.eu/competition/consumers/how/index_el.html

διαδικασίας έγκρισης καθορίζεται από το μερίδιο στην αγορά της ΕΕ που θα κατέχει η επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγχώνευση. Με αυτό το τρόπο περιορίζεται η δημιουργία μονοπωλίων αλλά και περιπτώσεων κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης.²³

Κρατικές ενισχύσεις

Οι κανόνες που έχει θέσει η ΕΕ απαγορεύουν τις κρατικές ενισχύσεις με διάφορες μορφές που μπορεί να εμφανίζονται όπως φορολογικές ελαφρύνσεις, επιδοτήσεις κ.α. Σκοπός αυτού είναι να διατηρηθεί υγιής ο ελεύθερος ανταγωνισμός και να μην τεθούν σε πλεονεκτική θέση οι ευεργετούμενες έναντι του ανταγωνιστών τους επιχειρήσεις. Ωστόσο υφίστανται περιπτώσεις που οι κρατικές επιχειρήσεις δύνανται να επιτρέπονται. Αυτές είναι:

- Ενίσχυση μικρών επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας
- Νέες θέσεις εργασίας
- Προστασία Περιβάλλοντος
- Κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη περιφερειών
- Έρευνα, ανάπτυξη, καινοτομία²⁴

Αρμόδιο όργανο για την επίβλεψη αυτών είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαχειρίζεται και κατανέμει του χρηματοδοτικούς πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²⁵

²³ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/anti-competitive-behaviour/index_el.htm#shortcut-9

²⁴ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/anti-competitive-behaviour/index_el.htm#shortcut-9

²⁵ https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_el

3.3 Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας (COMPET)

Οι έννοιες ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη είναι αλληλένδετες και αλληλοεπηρεάζονται. Σημαντικά σε αυτές τις δύο συμβάλει το έργο του Συμβουλίου ανταγωνιστικότητας το οποίο ασχολείται με τέσσερις τομείς : εσωτερική αγορά , βιομηχανία, έρευνα, καινοτομία και διάστημα. Σύμφωνα με τα θέματα που τίθεται σε διαβούλευση συμμετέχουν σε αυτό οι αρμόδιοι υπουργοί όλων των χωρών που μετέχουν στην ΕΕ και είναι στη δικαιοδοσία οι τομείς του συμβουλίου. Μέλη αυτού μπορούν να είναι και οι αρμόδιοι Ευρωπαϊκοί Επίτροποι. Το συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον 4 φορές ανα έτος.²⁶

Στην εσωτερική αγορά ασκεί κατά κύριο λόγο νομοθετικό έργο που έχει σκοπό τη πλήρη απελευθέρωση από εμπόδια της ελεύθερης διακίνησης προϊόντων, εργασίας , κεφαλαίων και υπηρεσιών εντός της ΕΕ.

Στη βιομηχανία το συμβούλιο έχει ο στόχο να μπορέσει να αφομοιώσει στις πολιτικές της ΕΕ ζητήματα βιομηχανικής πολιτικής διατηρώντας όμως την διαφοροποίησή τους και έχοντας υπόψιν επιμέρους ιδιαιτερότητες.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις βρίσκονται στις προτεραιότητες του Συμβουλίου με σκοπό την ενίσχυση τους και την ομαλή διατήρησή τους εντός της αγοράς. Λαμβάνοντας υπόψιν αυτό συννομοθετεί μέτρα αποκλειστικά για αυτές όπως η εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, μείωση της γραφειοκρατίας και διεύρυνση της καινοτομίας.

Επίσης η τεχνολογική και επιστημονική βάση, που αποτελούν κύριοι πυλώνες της ανάπτυξης και κατ' επέκταση της ανταγωνιστικότητας και της δημιουργίας θέσεων

²⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/compet/>

εργασίας επιδιώκεται να ενισχύονται διαρκώς. Όσο αφορά το διάστημα το συμβούλιο συνεργάζεται με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος προκειμένου να προάγει την ευρωπαϊκή διαστημική πολιτική.²⁷

Από 1^η Ιουλίου του 2019 και κατά τη διάρκεια της φιλανδικής προεδρίας προωθείται ακόμα περισσότερο η έννοια της Ενιαίας Αγοράς προκειμένου ενισχυθεί περισσότερο η ανάπτυξη της ΕΕ και η ανταγωνιστικότητα με την διεύρυνση των επενδύσεων κ την εισαγωγή νέων επιχειρήσεων στην αγορά. Μερικά από αυτά τα μέτρα είναι δημιουργία ενιαίας αγοράς υπηρεσιών, δημιουργία ισχυρής θέσης της Ευρώπης σε τομείς όπως η μεταποίηση, δημιουργικές βιομηχανίες²⁸ (σχεδιαστικό Design, αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς²⁹ κ.α.)

3.4 Νομοθεσία Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον ανταγωνισμό

Η ΕΕ προκειμένου να διασφαλίσει την εφαρμογή των όσων νομοθετεί τα διαχωρίζει σε κατηγορίες από τις οποίες εξαρτάται αν είναι υποχρεωτικές προς εφαρμογή από τα κράτη μέλη ή όχι.

- Κανονισμοί που έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα και εφαρμόζονται από όλα τα κράτη μέλη
- Οδηγίες οι οποίες θέτουν ένα στόχο προς επίτευξη προς όλα τα κράτη μέλη. Σε αντίθεση με τους κανονισμούς δεν εφαρμόζονται αυτούσιες αλλά η κάθε χώρα είναι υπεύθυνη για τη νομοθέτηση προκειμένου να επιτευχθούν οι εκάστοτε στόχοι.
- Αποφάσεις οι οποίες είναι δεσμευτικές για όποιον αφορούν που μπορεί να μην είναι απαραίτητα χώρα αλλά και επιχείρηση.

²⁷ <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/compet/>

²⁸ <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/compet/>

²⁹ <https://www.pde.gov.gr/ependyseis/actions/creative.html>

- Συστάσεις οι οποίες δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα απλώς μέσω αυτών δίνεται η δυνατότητα στα όργανα της ΕΕ να γνωστοποιούν τις απόψεις τους και να προτείνουν ένα τρόπο δράσης.
- Γνώμες μέσω των οποίων τα όργανα της ΕΕ έχουν τη δυνατότητα ένα εκφέρουν άποψη χωρίς να υπάρχουν μετέπειτα νομικές υποχρεώσεις.³⁰

Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1/2003

Με κύριο στόχο τη διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών και των επιχειρήσεων θεσπίζει κανόνες οι οποίοι κρίνουν παράνομες τις συμπράξεις «καρτέλ» μεταξύ επιχειρήσεων που επιδιώκουν τον καθορισμό τιμών ή την χάραξη συνόρων στην αγορά. Επί προσθέτως προσπαθεί να αποτρέπει τις επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση να προβαίνουν σε κατάχρηση αυτής. Αυτά επιτυγχάνονται με το κανονισμό Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

Ο κανονισμός θέτει σε εφαρμογή του κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 101 και στο άρθρο 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)³¹ αντικαθιστώντας τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Πλέον δίνεται οι δυνατότητα οι κανόνες που μέχρι πρότινος εφαρμοζόντουσαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόζονται και από τις εγχώριες αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών. Γεγονός το οποίο τις ενισχύει σχετικά με την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ και παράλληλα εξοικονομεί πόρους από την Επιτροπή προκειμένου να επικεντρωθεί σε πιο σοβαρές υποθέσεις που ξεπερνούν τα σύνορα ενός κράτους μέλους.³²

³⁰ https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_el

³¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l26092>

Άρθρο 101 (ΣΛΕΕ)-Αντιμονοπωλιακή νομοθεσία

Ορίζει ως ασυμβίβαστες με τον κανονισμό και απαγορεύει όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων μορφών ενώσεων που ασκούν οικονομική δραστηριότητα που έχουν αρνητική επίπτωση στην εμπορική διαδικασία μεταξύ κρατών μελών με σκοπό ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό και τη αλλοίωση του ελεύθερου ανταγωνισμού. Δεν είναι απαραίτητο οι εν λόγω συμπράξεις να είναι εγκεκριμένες επίσημα από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Συνήθως συναντώνται με τις ακόλουθες μορφές:

- Συνεννόηση για το ύψος των τιμών
- Καταμερισμός της αγοράς και των πελατών
- Συνεννόηση για το ύψος της παραγωγής
- Συνεννόηση μεταξύ προμηθευτών και μεταπωλητών για παράδειγμα η τιμή ενός αγαθού να ορίζεται από το προμηθευτή και όχι από τον τελικό πωλητή.

Ως εκ τούτου αντιανταγωνιστική μπορεί να θεωρηθεί οποιαδήποτε αλληλεπίδραση μεταξύ επιχειρήσεων (συμφωνία, ανταλλαγή πληροφοριών) που μπορούν να βλάψουν την ομαλή λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού.³³

Οι εν λόγω συμφωνίες ή συμβάσεις θεωρούνται αυτοδικαίως άκυρες.³⁴

Ορίζεται επίσης διενέργεια ελέγχου σε περιπτώσεις συμφωνιών ή συμβάσεων που είναι επιβλαβείς προς τον ανταγωνισμό η οποία πραγματοποιείται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

³³ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/competition-rules-eu/index_el.htm

³⁴ <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/slee/arthro-101-synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

- Ύστερα από καταγγελία που μπορεί να πραγματοποιήσει ανταγωνιστής ή καταναλωτής.
- Από πρωτοβουλία αρχής ανταγωνισμού (εθνική αρχή ή Ευρωπαϊκή Επιτροπή)
- Αίτηση στο πλαίσιο προγράμματος επιεικούς μεταχείρισης σύμφωνα με το οποία δίνεται η δυνατότητα σε εμπλεκόμενο να προσφέρει πληροφορίες σχετικά με τη σύμβαση δίνοντας του ως κίνητρο την αποφυγή ή τη μείωση του προστίμου.

Σε περίπτωση διεξαγωγής έρευνα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή , αυτή διαθέτει ευρείες εξουσίες, λαμβάνοντας το δικαίωμα να απαιτεί πληροφορίες από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, να εισέρχεται σε αυτές και να κατάσχει αρχεία που θεωρεί ότι σχετίζονται με την υπόθεση και να εξετάζει εκπροσώπους των επιχειρήσεων. Μετέπειτα από τη διενέργεια του ελέγχου η Επιτροπή δύναται είτε να εκδώσει απόφαση παράβασης κατά την οποία υπάρχει η πιθανότητα να προβλέπονται πρόστιμα για τους εμπλεκόμενους είτε εκδώσει απόφαση δέσμευσης όπου δε προβλέπονται πρόστιμα αλλά οι εμπλεκόμενοι συμφωνούν να αντιμετωπίσουν τις πράξεις εκείνες που προβληματίζουν την Επιτροπή. Σε περίπτωση παραβίασης της δέσμευσης δύναται να επιβληθούν πρόστιμα. Οι επιχειρήσεις που αποτελούν μέρος της έρευνα, κατηγορούμενοι ή κατηγοροί , μπορούν να προσφύγουν στο Γενικό Δικαστήριο αμφισβητώντας της αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.³⁵

Άρθρο 102 (ΣΛΕΕ)-Καταχρηστική Εκμετάλλευση Δεσπόζουσας Θέσης

Κατά τον εν λόγω άρθρο είναι αντίθετη με αυτό και απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης εντός της αγορά, σε βαθμό που να επηρεάζει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και κατ' επέκταση νοθεύει τον υγιή

³⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l26092>

ανταγωνισμό³⁶. Τακτικές που θεωρούνται κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης είναι οι ακόλουθες:

- Εκμετάλλευση καταναλωτών μέσω της επιβολής παράλογων υψηλών τιμών
- Αποκλεισμού ανταγωνιστικών επιχειρήσεων μέσω της επιβολής παράλογων χαμηλών τιμών
- Εφαρμογή είτε ευνοϊκότερων είτε δυσμενέστερων τρόπων μεταχείρισης έναντι των καταναλωτών
- Επιβολή καταχρηστικών όρων συναλλαγών σε εμπορικού εταίρους.³⁷

Για τη περαιτέρω διασφάλιση της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ περί ανταγωνισμού δίνει τη δυνατότητα καταγγελίας τέτοιου είδους πρακτικών με δικαίωμα αξίωσης αποζημίωσης, αν δεν αφορά περισσότερα από τρία άλλα κράτη μέλη της ΕΕ τότε στην εθνική αρχή ανταγωνισμού, διαφορετικά υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής επικοινωνίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.³⁸

Έρευνα διεξάγεται από μία εθνική αρχή ανταγωνισμού ή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ύστερα από καταγγελία ή δικιά της πρωτοβουλία. Το πρώτο στάδιο μιας τέτοιας έρευνα είναι εάν όντως η επιχείρηση διαθέτει δεσπόζουσα θέση. Προσδιορίζεται η θέση της επιχείρησης στην αγορά ως προς το προϊόν που παρέχει σε αυτή αλλά και ως προς τη γεωγραφική περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται. Προκειμένου να θεωρηθεί δεσπόζουσα θα πρέπει το μερίδιο της στην αγορά να υπερβαίνει το 40%. Πέραν αυτού του κριτηρίου εξετάζεται κατά πόσο είναι εύκολο εισέλθει μια νέα επιχείρηση στην αγορά και αν η εξεταζόμενη επιχείρηση συμμετέχει σε πολλά σημεία της αλυσίδας εφοδιασμού. Στη συνέχεια η αρμόδια αρχή εξετάζει εάν

³⁶ https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/art_102/oj

³⁷ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/competition-rules-eu/index_el.htm

³⁸ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/competition-between-businesses/anti-competitive-behaviour/index_el.htm

λαμβάνει χώρα καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης μέσω καταχρηστικών τιμών με αποτέλεσμα να αποτελεί το μοναδικό προμηθευτή κλπ.

Οι αρχές που διενεργούν τον έλεγχο κατέχουν τις ίδιες εξουσίες με αυτές του άρθρου 101 όπως επίσης παρόμοια είναι και τα δικαιώματα υπεράσπισης, αποφάσεις δέσμευσης, πρόστιμα και αποζημίωση.³⁹

Άρθρο 106 (ΣΛΕΕ)

Σύμφωνα με το άρθρο 106 ορίζεται πως τα κράτη μέλη δε μπορούν να νομοθετήσουν ούτε να διατηρήσουν μέτρα τα οποία δεν έρχονται σε σύγκρουση προς τους κανόνες της ΕΕ και ιδίως με τα άρθρα 101 έως 109 όσον αφορά τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις που τυγχάνουν αποκλειστικών δικαιωμάτων.⁴⁰ Οι επιχειρήσεις που είναι αρμόδιες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, δηλαδή βασικές υπηρεσίες έναντι αμοιβής πχ υπηρεσίες ενέργειας, υπόκεινται στον ευρωπαϊκό κανονισμό και τις σχετικές διατάξεις περί αγοράς και ανταγωνισμού. Ωστόσο δύναται να υπάρχουν λοξοδρομήσεις προκειμένου οι καταναλωτές να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.⁴¹ Για την εφαρμογή του άρθρου επιμελείται είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την έκδοση οδηγιών ή αποφάσεων προς τις χώρες της ΕΕ εφόσον το θεωρήσει αναγκαίο.⁴²

Άρθρο 107 (ΣΛΕΕ)

Το συγκεκριμένο άρθρο πραγματεύεται τις κρατικές ενισχύσεις που πιθανότατα να τυγχάνουν επιχειρήσεις και αλλοιώνουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην αγορά λόγω

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l26092>

⁴⁰ <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

⁴¹ https://ec.europa.eu/info/topics/single-market/services-general-interest_el

⁴² <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

ευνοϊκής μεταχείρισης έναντι άλλων. Υπάρχουν όμως και εξαιρέσεις στο συγκεκριμένο άρθρο, αυτές είναι:

- Ενισχύσεις προς συγκεκριμένους καταναλωτές με κοινωνικό γνώμονα με την προϋπόθεση ότι δεν χορηγούνται χωρίς να αποτελεί κριτήριο η προέλευση των προϊόντων.
- Ενισχύσεις για αποκατάσταση ζημιών από ακραία φυσικά φαινόμενα.⁴³

Πέραν των άνωθεν υπάρχουν περιπτώσεις που δύναται να αποτελούν εξαίρεση:

- Ενισχύσεις που έχουν ως σκοπό την οικονομική ανάπτυξη περιοχών που παρατηρείται ασυνήθιστα χαμηλό βιοτικό επίπεδο ή απασχόληση εξετάζοντας την οικονομικής και την κοινωνικής τους κατάσταση.
- Ενισχύσεις σχεδίων κοινών ευρωπαϊκών στόχων ή λήξη μείζονος οικονομικής αναταραχής κράτους μέλους
- Ενισχύσεις για την ανάπτυξη συγκεκριμένων οικονομικών δραστηριοτήτων με τη προϋπόθεση πως δεν βλάπτουν το κοινό συμφέρον
- Ενισχύσεις σχετικά με δραστηριότητες πολιτιστικού χαρακτήρα και διατήρησης πολιτιστικής κληρονομιάς εφόσον δεν επιδρούν στον ανταγωνισμό με τρόπο που θα επηρεάζεται το κοινό συμφέρον
- Άλλου είδους ενισχύσεων που καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁴⁴

⁴³ <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

⁴⁴ <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

Άρθρο 108 (ΣΛΕΕ)

Το συγκεκριμένο άρθρο θεσμοθετεί ένα σύστημα ελέγχου για τη τήρηση και τη λειτουργία του πλαισίου των κρατικών ενισχύσεων, το οποίο απαγορεύει τις ενισχύσεις που δεν είναι συμβατές με το ευρωπαϊκό δίκαιο.⁴⁵ Ορίζεται από το παρόν άρθρο ότι:

- Η Επιτροπή ασκεί διαρκής επιτήρηση των καθεστώτων ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη μέλη σε συνεργασία με αυτά. Επιτελεί και συμβουλευτικό ρόλο με σκοπό την ανάπτυξη και την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- Η Επιτροπή σε περίπτωση που θεωρήσει ότι ενίσχυση που παρέχεται από κράτος μέλος δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 107 και το πώς ορίζει αυτό την εσωτερική αγορά, την χαρακτηρίζει καταχρηστική και ορίζει ότι θα πρέπει να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί εντός χρονικού περιθωρίου που η ίδια θέτει. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του κράτους μέλους με την εν λόγω απόφαση η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος δύναται να προσφύγει στο Δικαστήριο της ΕΕ.
- Δίνεται η δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ύστερα από αίτημα κράτους μέλους να θεωρήσει συμβατή με την εσωτερική αγορά κρατική ενίσχυση και να παρεκκλίνει από το άρθρο 107 σε περίπτωση που συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις. Σε περίπτωση που το Συμβούλιο δεν εκδώσει απόφαση εντός τριών μηνών υπεύθυνη για αυτό καθίσταται η Επιτροπή.
- Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ενημερώνουν εγκαίρως την Επιτροπή για σχέδια ενίσχυσης ή για τυχόν αλλαγές σε ήδη εφαρμόσιμα προκειμένου η δεύτερη να είναι σε θέση να καταθέσει παρατηρήσεις. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι

⁴⁵https://www.minfin.gr/proupologismos?p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_returnToFullPageURL=http%3A%2F%2Fwww.minfin.gr%2Fweb%2Fguest%2Fproupologismos%3Fp_auth%3DNy0CCtIL%26p_p_id%3D3%26p_p_lifecycle%3D1%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_state_rcv%3D1&_101_assetEntryId=101658&_101_type=content&_101_urlTitle=url-node-7492&inheritRedirect=true

- το αντικείμενο δεν εναρμονίζεται με την εσωτερική αγορά κατά το άρθρο 107 εφαρμόζει άμεσα τη διαδικασία συμμόρφωσης του κράτους μέλους.
- Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να θεσπίζει κανονισμούς όσον αφορά τις κατηγορίες των κρατικών ενισχύσεων που έχουν οριστεί από το Συμβούλιο, κατά το άρθρο 109, ότι δεν εμπίπτουν στη διαδικασία που περιγράφεται στη παραπάνω παράγραφο.⁴⁶

Άρθρο 109 (ΣΛΕΕ)

Με βάση το παρών άρθρο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει κάθε αναγκαίο κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής και συνδιάσκεψη με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επί προσθέτως του παρέχεται η δυνατότητα να ορίζει την εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 108 και τις κατηγορίες των ενισχύσεων που δεν εμπίπτουν σε αυτή.⁴⁷

(ΕΚ) αριθ. 139/2004

Ο κανονισμός αυτός θεσπίζει και αναλύει τη διαδικασία ελέγχου των συγκεντρώσεων.⁴⁸ Συγκεκριμένα αναφέρει ότι συγκεντρώσεις που δημιουργούν προβλήματα στην αποτελεσματική λειτουργία του ανταγωνισμού ή τμήμα αυτού ιδιαίτερος όταν έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ή τη διόγκωση δεσπόζουσας θέσης θεωρούνται ασυμβίβαστες με την αγορά. Προκειμένου να αποφευχθούν τέτοια φαινόμενα προτού λάβει χώρα μια συγκέντρωση θα πρέπει να γίνεται γνωστή στην

⁴⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A12008E108>

⁴⁷ <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0139>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κύριο στοιχείο που εξετάζει η Επιτροπή είναι η απόκτηση ελέγχου σε άλλες επιχειρήσεις. Η συγκέντρωση δε μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την χορήγηση άδειας από την Επιτροπή. Στην περίπτωση θετικής έκβασης της ανωτέρω διαδικασίας δε πραγματοποιείται συστηματικός και μεταγενέστερος έλεγχος όπως επίσης δε δίνεται η δυνατότητα διαχωρισμού των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.⁴⁹ Ο κανονισμός ορίζει ότι η διαδικασία που ακολουθείται δύναται να περιλαμβάνει δύο στάδια. Στις απλές περιπτώσεις είναι σύνηθες να επικυροποιούνται ύστερα από το πρώτο στάδιο το οποίο έχει διάρκεια 25 εργάσιμες ημέρες. Σε εκτενέστερο έλεγχο στο δεύτερο στάδιο υποβάλλονται οι περίπλοκες υποθέσεις, το οποίο συνήθως έχει διάρκεια 90 ημέρες. Οι αποφάσεις της Επιτροπή για τη συμβατότητα είναι πιθανό να συνοδεύονται από όρους και υποχρεώσεις υποχρεωτικού χαρακτήρα. Με σκοπό τη καλύτερη κατανόηση και εφαρμογή των κανόνων τόσο σε κάθε κράτος μέλος χωριστά όσο και σαν ένωση η Επιτροπή εξέδωσε το βιβλίο με τίτλο «Προς ένα αποτελεσματικότερο έλεγχο των συγκεντρώσεων στην ΕΕ».⁵⁰

3.5 Επιβολή Προστίμου στην εταιρεία Google για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης

Πρόστιμο μεγέθους 4.34 δις ευρώ καταλογίστηκε στη Google για παράβαση των κανόνων που ορίζει η ΕΕ σχετικά με τον ανταγωνισμό στην αγορά και ειδικότερα για εφαρμογή πρακτικών που συνεπάγονται κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης, οι οποίες είχαν τη μορφή περιορισμών προς κατασκευαστές κινητών τηλεφώνων Android και φορείς εκμετάλλευσης δικτύων κινητής τηλεφωνίας. Η εταιρία κλήθηκε να τερματίσει τέτοιου είδους πρακτικές εντός 90 ημερών διαφορετικά θα της επιβληθεί χρηματικό

⁴⁹ http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_2.6.12.pdf

⁵⁰ http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_2.6.12.pdf

πρόστιμο μεγέθους έως και 5% του μέσου ημερήσιου παγκόσμιου της Alphabet, η οποία αποτελεί μητρική της. Συγκεκριμένα οι πρακτικές που ακολούθησε η Google ήταν:

- Είχε θέσει ως όρο για να επιτρέψει τη χρήση του Play Store στους κατασκευαστές να προεγκαταστούν στις συσκευές τους εφαρμογές της όπως Chrome και Google Search
- Κατέβαλε χρηματικά ποσά σε κατασκευαστές και φορείς εκμετάλλευσης με αντίτιμο την αποκλειστική εφαρμογή της εφαρμογής Google Search στις συσκευές τους
- Λειτουργήσε αποτρεπτικά προς του κατασκευαστές που θέλησαν να πουλήσουν συσκευές με εναλλακτικές μορφές Android που δεν ενέκρινε η ίδια.

Ύστερα από το έλεγχο που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Google κατέχει δεσπόζουσα θέση σε όλο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (31 κράτη μέλη) κατέχοντας μερίδιο 90% στη πλειοψηφία των κρατών μελών. Παρά το γεγονός αυτό η Επιτροπή εξέτασε και την επίδραση της Apple, που μέσω της τελικής απόφασης του καταναλωτή ανάμεσα σε αυτή και τα Android, θα μπορούσε να περιορίσει την επίδραση της Google στην αγορά. Γεγονος το οποίο δε συμβαίνει διότι :

1. Οι τελικοί καταναλωτές επηρεάζονται από διάφορα χαρακτηριστικά της κινητής συσκευής τα οποία δε συνδέονται απαραίτητα με το λογισμικό
2. Η τιμή των προϊόντων της Apple είναι υψηλή με αποτέλεσμα να μην είναι εύκολα αποκτήσιμα από τη πλειοψηφία των καταναλωτών
3. Ακόμα και αν οι καταναλωτές μεταβαίνουν στις συσκευές της Apple δε θα υπήρχε αρνητικό αντίκτυπο για την Google γιατί η εφαρμογή Google Search βρίσκεται και εκεί προ εγκατεστημένη.

Συνεπώς η εταιρεία κατέχει δεσπόζουσα θέση στην Ευρωπαϊκή αγορά , γεγονός το οποίο δε είναι κατά των κανόνων της ΕΕ. Ωστόσο οι εταιρείες με αυτό το

χαρακτηριστικό δεν επιτρέπεται να ασκούν πρακτικές οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Με βάση τους κανόνες της ΕΕ η Επιτροπή αποφάνθηκε πως η Google προέβη σε παράνομη επιβολή δέσμευσης για τις εφαρμογές της browser και αναζήτησης με αντάλλαγμα την άδεια χρησιμοποίησης του Play Store διότι η τελευταία αποτελεί αναγκαία εφαρμογή για τις συσκευές και θεωρείται δεδομένη από του καταναλωτές. Προς υπεράσπιση της η Google ανέφερε πως οι συγκεκριμένες εφαρμογές είναι απαραίτητες για την ομαλή λειτουργία των συσκευών που όμως κρίθηκε ως μη αληθές. Επίσης η εταιρεία, σύμφωνα με την Επιτροπή, είχε προχωρήσει σε καταβολή χρηματικών ποσών σε ορισμένους προς τους μεγαλύτερους κατασκευαστές smartphone προκειμένου να έχει το προνόμιο της αποκλειστικής εγκατάστασης των εφαρμογών της σε σύνολο των συσκευών Android. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να λειτουργήσει ιδιαίτερα αρνητικά στον ανταγωνισμό διότι εκμηδένιζε οποιοδήποτε κίνητρο των κατασκευαστών να εγκαταστήσουν κάποια ανταγωνιστική εφαρμογή. Σύμφωνα με την έρευνα της επιτροπής σε περίπτωση που ακόμα και μια εφαρμογή τρίτης εταιρείας αν ήταν εγκατεστημένη σε κάποιες συσκευές, αυτή θα έπρεπε να αποζημιώσει τον κατασκευαστή για το όφελος που δε θα λάμβανε από τη Google. Οι ισχυρισμοί προς την Επιτροπή ήταν οι ίδιοι περί αναγκαιότητας χορήγησης των ποσών, οι οποίοι απορρίφθηκαν από τη πρώτη. Επίσης η εταιρεία είχε προβεί σε παράνομη παρεμπόδιση ανάπτυξης και διανομής ανταγωνιστικών λειτουργικών συστημάτων Android με την «απειλή» ότι οι κατασκευαστές δε θα είχαν πρόσβαση στις εφαρμογές της εάν πουλήσουν έστω και μια εφαρμογή με λογισμικό που εγκρίνει η ίδια. Γεγονός το οποίο έθετε σημαντικά εμπόδια στην είσοδο νέων εταιρειών στο αντικείμενο και περιόριζε σημαντικά την ανάπτυξη καινοτομιών. Οι ισχυρισμοί της Google προς την επιτροπή αφορούσαν πάλι την αναγκαιότητα των πράξεων αυτών προκειμένου να αποφευχθεί η διάλυση του οικοσυστήματος Android, οι οποίοι κρίθηκαν αβάσιμοι.

Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι παραπάνω πρακτικές ήταν μέρος μια ευρύτερης στρατηγικής που ακολουθούσε η εταιρεία προκειμένου να θεμελιώσει μια δεσπόζουσα θέση στη γενική διαδικτυακή αναζήτηση. Το οποίο όμως προσπάθησε να το πετύχει βλάπτοντας τον ανταγωνισμό και τη καινοτομία στο τομέα των κινητών συσκευών. Με βάση την έρευνα που διενεργήθηκε η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο μεγέθους 4.342.865.000€ , έχοντας υπόψιν της την διάρκεια και τη βαρύτητα των παραβάσεων και υπολογίσθηκε με βάση τα έσοδα που αποκόμισε η εταιρεία από διαφημίσεις που αφορούν αναζητήσεις που έγιναν στον ΕΟΧ. Η απόφαση θέτει ως απαίτηση την οριστική διακοπή των πρακτικών αυτών εντός 90 ημερών από την έκδοση της απόφασης. Η συμμόρφωση της Google είναι αποκλειστικά δική της ευθύνη, η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πορεία αυτής και υποχρεούται να παρέχει ενημέρωση στην Επιτροπή για τον τρόπο συμμόρφωσης της. Σε περίπτωση μη εναρμόνισης με την απόφαση δύναται να επιβληθεί ποινή 5% επί των ημερήσιων εσόδων της Alphabet,

μητρική της Google. Για να συμβεί αυτό η Επιτροπή θα πρέπει να εκδώσει νέα απόφαση με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία μη συμμόρφωσης.⁵¹

4. Συμπεράσματα

Το στοιχείο του ανταγωνισμού αποτελεί θεμελιώδες για την οικονομία και την αξιοκρατική της λειτουργία. Για το λόγο αυτό θεσπίζονται κανόνες οι οποίοι το διαφυλάττουν και ρυθμίζουν την υγιή του λειτουργία. Οι κανόνες αυτοί νομοθετούνται τόσο σε εγχώριο επίπεδο όσο και σε Ευρωπαϊκό με το δεύτερο να δίνει κατευθυντήριες γραμμές και να ορίζει το πρώτο.

Το Ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο είναι αυτό που ορίζει με σαφήνεια τις πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό όπως η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης και οι παράνομες συμβάσεις. Επίσης δικαιοδοτεί όργανα της να κρίνουν το αντίκτυπο επιχειρηματικών κινήσεων ή πολιτικών και να τις εγκρίνει ή να τις απορρίπτει με βάση αυτό, όπως οι συγχωνεύσεις και οι κρατικές ενισχύσεις. Μέσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρέχεται ο πλήρης παραπάνω έλεγχος και επι προσθέτως έγκειται στη δικαιοδοσία της η επίβλεψη τήρησης των αποφάσεων, η αναφορά συμμόρφωσης από τους παραβάτες και η επιβολή προστίμων.

Ο ανταγωνισμός και η προσπάθεια παράκαμψης του από επιχειρήσεις έχει παρατηρηθεί στη πάροδο του χρόνου με σκοπό την μεγιστοποίηση του κέρδους που αποτελεί και ο σκοπός κάθε οικονομικής δραστηριότητας. Με γνώμονα την αποφυγή μιας επιθετικής οικονομίας ως προς τη συνύπαρξη με άλλες επιχειρήσεις αλλά και τη διασφάλιση των τελικών καταναλωτών το Ευρωπαϊκό Δίκαιο του ανταγωνισμού έχει θεσπιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελεί πυλώνας του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

⁵¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_18_4581

Βιβλιογραφία

- Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2011), Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων
- Παπαηλίας Θ. (2006), Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας Εισαγωγή στη Θεωρία των Τιμών και των Παραγωγικών Συντελεστών, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
- Δεδουσόπουλος Α., Γιαλερής Π., Σχιστού Ι. , Τέντες Π., Χατζηανδρέου Α., (2009), Αρχές Οικονομίας , Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων
- Πλίακος Α., (2012), Το Δίκαιο Της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Θεσμικό & Ουσιαστικό Δίκαιο), Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Σταμέλος Χ. (2018), Το δίκαιο του ελεύθερου και αθέμιτου ανταγωνισμού των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Χαρδούβελης Γ., Γκόρτσος Χ.(Επιμέλεια), Βέττας Ν.(Ανάλυση), (2011) Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Πηγές Διαδικτύου

- www.capital.com
- www.epant.gr
- www.europa.eu
- www.pde.gov.gr
- www.eur-lex.europa.eu
- www.lawspot.gr